Kultaseppien lehti

N:o 5 - 1957
31. VUOSIKERTA

SUOMEN KULTASEPPIEN LIITON VIRALLINEN ÄÄNENKANNATTAJA

Sisällöstä:

Busch

KRYPTAR

GLYPTAR

KALAR

Busch-optiikka täyttää toiveenne

Kaikkialla maailmassa ovat optikot tottuneet luottamaan laadultaan korkeatasoiseen länsisaksalaiseen Busch-optiikkaan. Se täyttää todella vaativankin optikon toiveet — samalla se merkitsee edistysaskelta silmälasien käyttäjille, sillä Busch-erikoislinssit ovat vartavasten suunnitellut silmien rasittumisen vähentämiseksi.

Värittömät Busch-linssit on varustettu tutulla laatumerkillä — Busch Ultrasin — erikoislinsseillä on samoin oma merkkinsä, joka on takeena huippuluokan optiikasta.

Böhler-kehykset edustavat luotettavaa länsisaksalaista laatua nekin — käyttäjiensä yksilöllisyyttä korostavina kehyksinä ne ovat saavuttaneet jakamatonta suosiota. Useat eri mallit suovat tilaisuuden todella persoonallisuuden mukaisten kehysten valintaan.

Tilauksenne voitte osoittaa suoraan meille

Oy Perkko

Helsinki, Vuorikatu 4 Puhelin 13 500 Vaihde

Buch-optiikka Böhler-kehykset

täydellinen yhdistelmä

Avia

Avia-myyjille

olemme nyt valmistaneet kuvan esittämän värikkään ja kolmiulotteisen pöytä- ja ikkunajulisteen. Juuri nyt, kun kellojen tuontimahdollisuudet on rajoitettu minimiinsä, tämä mainos on erityisen ajankohtainen. Värikkäänä ja pirteänä se muistuttaa asiakkaitanne siitä sveitsiläisestä laatukellosta, joka heidänkin kannattaa hankkia heti, kun niitä tacs saa. Pankaa siis AVIA-juliste näyteikkunaanne!

Huom!

Samalla muistutamme Teitä siitä, että toimitamme Teille myös **teräksisiä, doubleisia ja nahkaisia kellonrannikkeita sekä suosituimpia palkintoesineitä ja alpakka- sekä hopeavalmisteita.** Ottakaapa yhteys!

Montres AVIA Watches, Neuchatel, Suisse. Valtuutettu maahantuoja:

TEIJO LAHTINEN OY

Helsinki, Museokatu 34, puhelin 44 42 13

Kesä on käsillä

N:o 2

Synteettiset jalokivet ovat kokoomukseltaan joko korundia tai spinelliä. Korundi luetaan arvokkaimpiin kiviryhmiin aitojen joukossa, sen harvinaisuuden ja erinomaisten ominaisuuksiensa vuoksi, vaikka sen kokoomus on aluminiumoksiidia eli yksinkertaisesti puhdasta savea.

Spinelli sitävastoin on kokoomukseltaan melkein samanlainen kuin korundi, mutta magnesiumin lisäyksellä.

Keinotekoisesti valmistettuja jalokiviä nimitetään synteettisiksi, koska niiden synteesi eli keinotekoinen valmistus tapahtuu samoista alkuaineista mistä vastaava aitokin kivi on kokoonpantu, joten luonnollisesti molempien, niin aitojen kuin synteettisten kokoomus on sama.

Lisäksi molemmissa on sama väri, kovuus, ominaispaino, valontaittuminen, kidemuoto ja lohkeavaisuus.

Niinmuodoin synteettinen tuote ei ole mikään jäljitelmä, vaan ihmisen valmistama tuote, jolla on kaikki samat fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet kuin vastaavalla luonnon tuotteellakin.

Ainoa ero on kummankin synnyssä tarvittava **aika.**

Synteettiset kivet syntyvät laboratoriossa muutamassa tunnissa, mutta aidot kivet maan uumenissa ovat tarvinneet syntyäkseen useita miljoonia vuosia.

Pukeuduttaessa kesäasuun, vaatii se

koruja

joita saatte meiltä arvokkaista halvimpiin

Rannekelloja

BISCHOFF
PWC (CHANCE)
STOWA
ASTRA
LOV

kiviä

aitoja ja synteettisiä y.m.

Gunnari Oy

HELSINKI - MIKONKATU 9 H 503

Puhelimet: 37 875, 37 876, 37 630

Sähköosoite: Gunnarioy

Pankki: PYP, Keskuskatu

Kultaseppien lehti
31. VUOSIKERTA
N:o 5 * 1957

Pohjoismaiset yhteismarkkinat

Toista maailmansotaa seuranneena vuosikymmenenä näyttää lukuisien talouspolitiikkojen ja taloustieteilijöiden mieliajatukseksi muodostuneen tehdä suunnitelmia laajempien talousalueiden puitteissa. Atomikauden ja automation mukanaan tuomat teknilliset menetelmät ovat heidän mielestään johtaneet siihen, että kansallisten rajojen sanelemat kotimarkkinat ovat lähinnä pienille valtioille entistäkin suuremmassa määrin ahtaita, jotta erikoistumisen ja suuremmin puittein tapahtuvan tuotannon etuja voitaisiin käyttää hyväksi.

Jo toteutuneina esimerkkeinä tämäntapaisesta »regionalismin» tiestä on ennen kaikkea mainittava Benelux-tulliliitto sekä Euroopan Hiili- ja Teräsyhtymä. Edelleen on muistettava tänä keväänä Roomassa allekirjoitettu periaatesopimus Länsi-Saksan, Ranskan, Benelux-maiden ja Italian tulliliitosta sekä Pohjoismaiden yhteismarkkinasuunnitelma, jota koskevaan selvittely- ja tutkimustyöhön meidänkin maamme edustajat ovat viime vuoden syksystä lähtien tiiviisti osallistuneet.

Myös jalometallialan osalta on pohjoismaista yhteismarkkinasuunnitelmaa käsitelty. Pohjoismaiset kollegamme ovat olleet tilaisuudessa tekemään sitä jo kahden kolmen vuoden ajan, mutta Liittomme edustajat ovat vasta tänä keväänä voineet asiaan tarkemmin tutustua ja antaa siitä oman lausuntonsa Pohjoismaisen yhteistyövaliokunnan Suomen ryhmälle. Toisaalla lehdessämme on julkaistu jokin aika sitten Liitollemme saapunut muistio norjalaisten ammattiveljiemme kesken käytyjen neuvottelujen tähänastisista tuloksista. Tätä muistiota ei ole virallisesti Liiton johtoportaissa vielä käsitelty.

Mitä tulliliiton toteutumisen nopeuteen tulee, on todettava, että Pohjoismaiden keskinäinen tullivapaus ja yhteiset tullit ulospäin astuvat voimaan välittömästi sen jälkeen, kun parlamentaarista tietä tehdyn päätöksen jälkeen tulliliitto astuu voimaan. Eräissä tapauksissa, jolloin määrättyjen tuotteiden valmistuksessa eri maissa on katsottu tarvittavan tietty sopeutumiskausi, on valmistavassa tutkimus- ja selvittelytyössä edellytetty nimenomaan, että jonkinlaista siirtymäkautta tullaan noudattamaan. Tällaisen siirtymäkauden pituus on yleensä 5 tai 10 vuotta. Alamme osalta on neuvotteluissa päädytty pisimpään mahdolliseen, siis 10 vuoden siirtymäkauteen.

KULTASEPPIEN LEHTI

Helsinki K, Kansakoulukatu 10. Puh. 624 923.

Toimitusneuvosto: H. Tillander ja Uuno V. Aarne, varalla Paavo Tarkiainen.

Vastaava toimittaja: K. Kaskimies.
Puh. 624 923, kotiin 494 340.

Vuosikerta: XXXI.

Tilaushinta mk 1.000: — vuosikerta.
10 numeroa.

Ilmoitushinnat:

1/1 sivu	mk	11.000: —
1/2 sivua	»	6.750: —
1/4 »	»	4.000: —
1/8 »	»	2.600: —
Kansikuva	»	6.000: —

Verotuksellisia kysymyksiä

Vähennys tulosta: asianajokustannukset.

Niitä *asianajokustannuksia,* määrältään 25.065 markkaa, jotka osakeyhtiölle oli aiheutunut sen palveluksessa olleen kassanhoitajan kavalluksen johdosta, *ei yhtiö saanut vähentää* veronalaisesta tulostaan. (Kho:n päätös 26. 3. 1956 N:o 1679.)

Vähennys tulosta: muuttokustannukset.

Apteekkari *oli oikeutettu* liiketulostaan *vähentämään* ne kustannukset, jotka hänelle olivat aiheutuneet puhelimen ja apteekkivaraston muuttamisesta uuteen apteekkihuoneistoon. (Kho:n päätös 23. 11. 1955 N:o 5789).

Vähennys tulosta: osakehuoneiston muutos- ja korjaustyöt:

Apteekkari *ei saanut apteekkariliikkeen menoina* liiketulostaan vähentää uuden apteekkihuoneiston muutos- ja kunnostamistöistä aiheutuneita, 2.553.000 markkaan nousseita kustannuksia. (Kho:n päätös 23. 11. 1955 N:o 5789).

Resumé

av innehållet i detta nummer

Kuvassamme Turun räätälien komea hopeapikari vuodelta 1673. Pikari edustaa kukkabarokkia.

Kansikuvassamme »*Auran kulma*» Helsingissä Aleksanterinkadun ja Fabianinkadun kulmassa.

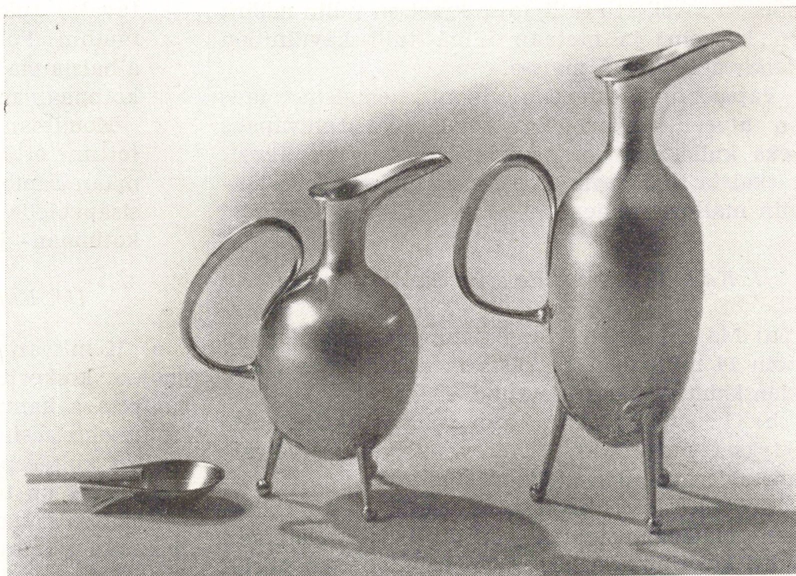
Takoen taidetta

LUODAAN HÄMEENLINNASSA MAAILMANKUULUN TAITEILIJAN TAPIO WIRKKALAN JA TAITAVIEN HOPEASEPPIEN YHTEISVOIMIN.

TWirkkala

"Leijona"-merkki — laatuvalmisteen tunnus

Tapio Wirkkalan viinikannut, sterling-hopeasta, pitoisuus 916 ⁰/₀₀ ja taiteilijan nimikirjoituksella varustettuna.

KULTAKESKUS OY

HÄMEENLINNA

Kultasepänala ja yhteismarkkinasuunnitelmat

Norjan kultasepänala järjestöjen muistio asiasta

25. päivänä huhtikuuta pidettiin Gull- og Sölvvareleverandörenes Forening'in toimistossa pohjoismaisia yhteismarkkinoita koskevia kysymyksiä käsittelemään asetetun komitean kokous.

Läsnä olivat Norges Gullsmedsforbund'in puheenjohtaja Raymond Nielsen ja varapuheenjohtaja Bredo Østby, Leverandørforening'in puheenjohtaja H. C. Østrøm ja varapuheenjohtaja Ivar David-Andersen, ylioikeusasianajaja G. A. Gulliksen sekä asianajaja Sverre M. Halbo. Saapuvilla oli myös konttoripäällikkö Helge Riis Norges Håndverkerforbund'ista.

Käsitettä »pohjoismaiset yhteismarkkinat» tarkemmin selviteltäessä todettiin sillä voitavan tarkoittaa sekä tulliunionia että vapaakauppa-aluetta. Tulliunioni edellyttää tullivapautta sen käsittämän alueen sisäpuolella, kun taas sen ulkopuolelle jääviin maihin nähden sovelletaan yhtäläisiä tulleja. Muuhun Eurooppaan nähden muodostaa Pohjola siten oman kollektiivisen yhteisönsä. Kysymykseen tulee tällöin siinä Pohjolan maassa sovellettu tulli, jossa kyseisen tullin määrä on korkein, ja otetaan tämä tulli käytäntöön kaikissa Pohjolan maissa.

Vapaakauppa-alueelle luonteenomaista taas on alueen sisäpuolella sovellettava tullivapaus sekä kullekin maalle kuuluva oikeus itsenäisesti ratkaista tullikysymykset alueen ulkopuolelle jääviin maihin nähden.

I. Kaikille osapuolille etua tuottavat seikat.

a) Markkinoiden laajeneminen käsittämään noin 14 miljoonaa asukasta merkitsee etua kaikkien kolmen maan tuotannolle.

b) On syytä otaksua, että voidaan luoda edellytykset menestykselliselle yhteistyölle puolivalmisteiden vaihdon alalla.

Kokous saattoi kantanaan esittää, että tällainen puolivalmisteiden vaihto ei varmastikaan tulisi käsittämään lusikoiden valmistuksen piiriin kuuluvia artikkeleita.

II. Kysymykset, jotka tuleva kehitys ratkaisee.

a) Eräät tanskalaiset valmistajat varustavat tavaransa merkinnällä »Tanskalainen valmiste». Tämä menettely voi tulevaisuudessa jatkua taikka voidaan se myöskin lopettaa — aivan riippuen siitä, kumpaako vaihtoehtoa kukin valmistaja pitää omalta kannaltaan tarkoituksenmukaisempana.

b) Näissä kolmessa maassa on käytännössä lukuisia erilaisia ruokailuvälinemalleja. Tätä seikkaa voi joku pitää epäkohtana. Kysymys ratkeaa varmasti kuitenkin itsestään siten, että kukin vähittäiskauppias tulee valitsemaan itselleen taloudellisesti edullisimman varaston.

c) Yhteisen myyntiorganisation järjestäminen ulkomaille, samoinkuin yhteisten ulkolaisten edustajien taikka agenttien hankkiminen, jää riippumaan siitä, osoittautuuko se käytännössä tarkoituksenmukaiseksi. Tällä hetkellä ei tämän kysymyksen käsiteltäväksi ottaminen olisi perusteltavissa, koska vientikauppa aina pyrkii kehittymään kunakin aikana tarkoituksenmukaisimmaksi osoittautuneeseen suuntaan.

d) Erilaiset hinnat tavaroille kotimaan- ja vientimarkkinoilla! Yksityiset valmistajat tulevat varmasti itse määräämään myyntihintansa. Yksityisten tehtailijoiden ratkaistavaksi tulee aina jäämään, haluavatko he muihin Pohjolan maihin nähden soveltaa alhaisimpia vientihintojaan vaiko hintoja kotimaan markkinoilla.

Komitean harkitessa tätä kysymystä ilmoitettiin, että sopimuksessa tullaan edellyttämään samojen hintojen soveltamista alueen sisäpuolella, jotenka mitään hintaeroja ei kotimaan- ja vientimarkkinoilla synny.

III. Komitean käsiteltävät asiat.

a) Komitean on käsiteltävä kysymystä mallisuojaa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä saatettava kannanottonsa viranomaisten tietoon. Vaihtoehtoisesti on sen pyrittävä luomaan Pohjoismaissa kultaseppien mallisuojajärjestö sellaisena kuin tämä on toteutettu N. G. F.:n malliturvassa.

Komitea katsoi yksimielisesti, että on pyrittävä luomaan yhteinen pohjoismainen mallisuojajärjestö. Alkuperäissommitelmaa koskevan suojan tulisi järjestön ulottaa jonkin verran laajemmalle kuin laissa tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin tarkoitettu taiteilijanoikeus. Ei olisi siis asetettava niin tarkkoja suuntaviivoja kuin mitä tekijänoikeuslaissa säädetään.

Komitea oli edelleen yksimielinen siitä, että mallisuojajärjestölle olisi voitava tehdä valitus myöskin sellaisissa tapauksissa, joissa tavaraa ei edeltäkäsin olisi rekisteröity.

Luonnoksen säännöiksi laatinevat Pohjoismaiden kultaseppäjärjestöjen sihteeristöt.

b) Kysymys yksinoikeussopimuksesta.

Komitea totesi, että Norjan kultasepät toivovat yksinoikeussopimuksemme Norges Gullsmedsforbund'in ja Leverandørforeningen'in välillä jäävän voimaan myöskin mahdollisten pohjoismaisten yhteismarkkinoiden aikana.

Ilmoitettiin komitean, jossa hintapäällikkö Thagaard on jäsenenä, tulleen siihen tulokseen, että yksinoikeussopimuksia ei olisi pidettävä kiellettyinä, mikäli niillä ei ole haitallisia vaikutuksia.

c) Tuleeko muodostumaan välttämättömäksi taikka toivottavaksi, että eri maiden valmistajille määrätään yhteiset myyntiehdot?

Komitea katsoi tarkoituksenmukaisimmaksi, että tämä asia jätetään kunkin maan järjestettäväksi haluamallaan tavalla.

d) Yhteismainosmaksu. Onko pyrittävä määräämään yhteinen yhteismainosmaksu kaikissa Pohjoismaissa?

Komitea katsoi tarkoituksenmukaisimmaksi, että kukin maa järjestäisi tämän asian haluamallaan tavalla kuten tähänkin asti. Ilmoitettiin, että maahantuottajamme eivät tule kykenemään suorittamaan propagandamaksua N.G.F:lle, koska heidän kilpailijansa (saksalaiset toiminimet) eivät sitä tee.

e) Kulta- ja hopeaesineiden leimaus.

Komitean mielestä olisi toivottavinta, että kunkin maan leimaukset katsottaisiin päteviksi myös muissa Pohjoismaissa. Kuitenkin on komitean mielestä tuskin luultavaa, että tämä järjestelmä voitaisiin toteuttaa, koska ruotsalaiset varmasti haluavat säilyttää pakollisen leimauksensa.

On tutkittava, suoritetaanko esim. norjalaisten emalitavaroiden leimaus Ruotsissa julkisen tarkastuksen jälkeen.

f) Uushopeateosten leimaus. Komitea oli yksimielinen siitä, että Pohjoismaissa olisi sovellettava yhteistä leimausjärjestelmää. Leimauksen olisi tapahduttava numeroita käyttämällä, esim. 20, 40, 60 ja 90 grammaa, ja saman järjestelmän mukaisesti. (Järjestelmään kuuluisi 12 lusikkaa ja 12 haarukkaa taikka ainoastaan 12 lusikkaa kuten Tanskassa.)

Selvää on, että numeroilla tapahtuvaa uushopeateosten leimausta ei Tanskassa voida käyttää, koska siellä kultaseppäjärjestöt ovat rekisteröineet salama-, soihtu- ja piispansauvamerkin. Saksalaiset käyttävät numeroleimausta.

g) Tarkastusleimaus Ruotsissa.

Erityisen teknillisen komitean tulee käsitellä kysymystä siitä, millä tavalla Tanska ja Norja suhtautuvat vaatimukseen rahapajan suorittamasta, Ruotsiin lähetettävien tavaroiden tarkastuksesta ja tarkastusleimauksesta.

h) Kysymys yhteisistä hintatariffeista hopealusikoille.

Komitean käsityksen mukaan on mahdotonta käytännössä toteuttaa yhteistä tukku- ja vähittäishintatariffia Pohjoismaissa, mikä johtuu mm. kustannusten erilaisuudesta.

i) Voiko tukkukauppias muihin Pohjoismaihin myydä tavaraa, joka on valmistettu Pohjoismaiden ulkopuolella?

Komitean periaatteellinen kanta on, että esim. norjalainen tukkukauppias voi myydä Saksasta ostamansa tavaran Ruotsiin. Kyseenalaista kuitenkin on, millä tavalla tämä käytännössä tulisi tapahtumaan.

j) Onko pidettävä epäkohtana sitä seikkaa, että ruotsalaisten tuotteiden kultapitoisuus on erilainen kuin Norjassa ja Tanskassa?

Ruotsalaiset käyttävät kuten tunnettua 18 karaatin, norjalaiset ja tanskalaiset 14 karaatin kultaa. Komitean mielestä ei ole ajateltavissa, että tässä suhteessa tehtäisiin muutoksia. Kunkin maan on voitava käyttää aikaisempaa kultapitoisuutta.

IV. Viranomaisten välityksellä järjestettävät asiat.

a) Verojen progressiivisuus ja poistoja koskevat määräykset: Mikäli Norja tulee liittymään Pohjolan taikka mahdollisesti suuremman alueen käsittäviin yhteismarkkinoihin, on selviönä pidettävä, että verotus ja poistoja koskevat määräykset eivät täällä muodostu epäedullisemmiksi kuin Ruotsissa ja Tanskassa tahi niissä muissa maissa, jotka tällaiseen suurempaan markkina-alueeseen liittyvät.

Sanottua on komitean mielestä pidettävä selviönä. Tuotanto alkaa edellyttää melko kalliita laitteita kuten esim. uuneja. Kehityksen kulkiessa eteenpäin kasvavat vaatimukset tässä suhteessa yhä. Tämän kysymyksen järjestäminen voi olla suorastaan ratkaiseva maamme kilpailukyvyn kannalta muiden maiden rinnalla.

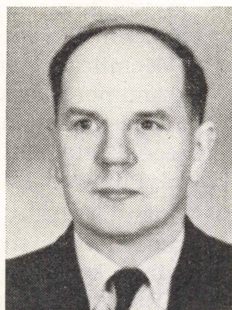
b) 50 %-maksu ja liikevaihtomaksu:

Elleivät viranomaiset huomioi kultaseppien etuja vähentämällä maksua samaan määrään kuin muissa maissa, voivat seuraukset olla mm. norjalaisten vähittäiskauppiaiden kannalta hyvin vahingolliset. Yleisölle tarjoutuu tällöin tilaisuus ostaa Ruotsista ja Tanskasta paljon halvempia tavaroita ilman kyseistä maksua. Tullivapauden tullessa voimaan näiden maiden välillä ei ole ajateltavissa, että saataisiin aikaan kyllin teho-

Jatk. siv. 24.

Kultaseppäkoulun opetusohjelmaehdotus puntarissa

Lehtemme edellisessä numerossa julkaisimme ehdotuksen Kultaseppäkoulun uudeksi opetusohjelmaksi. Ehdotuksesta pyydettiin lausunnot kultaseppämestari Aarne Vistalalta Kotkasta, kultasepiltä Ole Lindroos Helsingistä ja Pekka Kivipuro Turusta. Heidän lausuntonsa ovat seuraavanlaiset.

Kultaseppämestari Aarne Vistala

Saatuani Kultaseppäkoulun opetusohjelmaehdotuksen tutustumista ja lausunnon antamista varten, olen pyrkinyt vakavasti syventymään saamaani tehtävään ja nimenomaan maaseudun ja pienyrittäjien kultaseppäkoululle asettamia toiveita ajatellen pyydän esittää seuraavaa:

1. Opetussuunnitelmaehdotus on mielestäni oikeaan osunut siinä, että se pyrkii runsaasti käytännöllisen harjoittelutyön avulla tosiaankin opettamaan ammatin.

2. Linjajako, joka ehdotuksen mukaan suoritetaan heti I:sen luokan jälkeen, saattaa, paitsi tehostaa opetusta, myöskin vaikuttaa sen, että oppilaiden on vaikeampi sijoittautua maaseudun tai pienyrittäjien palvelukseen, joille monipuolisemmat työntekijät ovat arvokkaampia. Tämän epäkohdan poistamiseksi voisi mielestäni linjajakoa lieventää siten, että esim. kultaseppäosastolla myöskin toisella ja kolmannella luokalla suoritettaisiin jokin varsinaisesti hopeasepän ammattiin kuuluva harjoitustyö ja taasen vastaavasti hopeaseppä- ja kaivertajaosastolla varsinaisesti kultasepäntyöhön kuuluva harjoitustyö.

Edellä mainitussa mielessä on kaiverruksen opettaminen kaikilla osastoilla erittäin tärkeä ja oikeaan osunut harjoituskohde.

3. Tietopuolisten aineiden ohjelmassa kiinnittyy huomio piirustuksen kokonaan puuttumiseen I:n lkan opetusohjelmasta ja samoin käsivarapiirustuksen opettamisen puuttuminen II lkan kulta- ja hopeaseppäosastoilta. Tämä on mielestäni puutos, johon on mielestäni kiinnitettävä vakavaa huomiota. Piirustustaito on kaivertajille välttämätön ja yleensäkin kultasepänammatissa taito jota tarvitaan oppipojasta asiakkaitaan palvelevaan mestariin saakka. Ohjelmaan sisällytetty muovailu ei voi mielestäni korvata piirustuksen opetusta — maailmankuulu Benvenuto Cellininkin piirusti ensin luonnoksen ja sitten vasta muovasi sen vahaan — ja sen vuoksi pyydän esittää, että piirustuksen ja siihen liittyvän muovailun opetus järjestettäisiin I- ja II luokalla seuraavasti:

	I luokka			II luokka		
	A	B	C	A	B	C
Käsivarapiirustus	2 vkt	2 vkt	2 vkt	2 vkt	2 vkt	2 vkt
Ammattipiirustus	1 »	1 »	1 »	1 »	1 »	1 »
Tekstaus	1 »	1 »	1 »	— »	— »	2 »
Muovailu	— »	— »	— »	1 »	1 »	2 »

I:n luokan piirustustunnit saataisiin vähentämällä kaiverrusharjoitustunteja 2 tunnilla ja samoin pakoitusopetusta 2 tunnilla viikossa ja II luokan tunnit muuttamalla 2 muovailutuntia piirustustunneiksi. Edellä ehdotetun muutoksen jälkeen tulisivat I luokan tietopuoliset aineet käsittämään 9 vkt ja käytännölliset harjoitustyöt 36 vkt, toisin sanoen keskimäärin samalla tavoin kuin II luokalla on nyt ehdotettu.

Yllämainittujen muutosehdotuksien jälkeen pitäisin Kultaseppäkoululle ehdotettua opetussuunnitelmaa kokonaisuudessaan käytännöllisenä ja tarkoitustaan vastaavana ja suosittelen sen käytäntöön otettavaksi ohjelmana, jonka pohjalla kasvattaen on mielestäni erinomaiset mahdollisuudet saavuttaa tarkoitettu tulos: ammatistaan kiinnostunut ja taitava ammattimies.

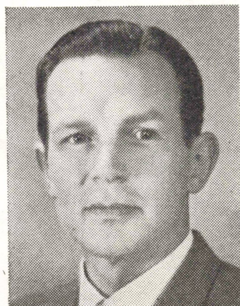
Kultaseppä Ole Lindroos

Suomen Kultaseppien Liiton pyydettyä allekirjoittaneelta lausunnon Kultaseppäkoulun uudesta opetussuunnitelmasta, saan kohteliaimmin esiintuoda seuraavaa:

1. Kultasepät ja hopeasepät:
   Ei huomauttamista.
2. Kaivertajat:
   a) I vuosikurssi: Ei huomauttamista.

b) II—III—IV vuosikurssi: Linjakoa on ehkä keskitetty liiaksi kaivertajien kohdalta. Ehdotuksen mukaisella opetuksella saataisi aikaan liian ankarasti erikoistuneita kaivertajia, josta syystä niiden, joilla valmistuttuaan on asuinpaikka maaseudulla, olisi ehkä pakko hakeutua suurimpiin keskuksiin, koska ei heillä vähänkään pienemmällä paikkakunnalla olisi tarpeeksi omaa erikoistyötään. Tätä ei voida pitää yleiseltä kannalta suotavana eikä se ole ainakaan maaseudun edun mukaista. Juuri maaseudun etu vaatii myös kultasepäntyötä välttävästi taitavia kaivertajia. Tämä parantaisi heidän mahdollisuuksiaan jäädä kotipaikalleen ammattiaan harjoittamaan ja varmasti samalla kohottaisi kaiverruksen tasoa maaseudulla. Välttävän kultatyötaidon omaava kaivertaja pystyisi suorittamaan yksinkertaisia korjaustöitä, jota työtä runsaasti esiintyy ainakin pienimmissä kulta- ja kellosepän vähittäismyyntiliikkeissä, varsinaisen valmistuksen siirryttyä enemmän tehdasmaisille valmistajille.

Ylläolevaan viitaten katsoisin suotavana että myöskin kaivertajien II—III—IV luokan opetussuunnitelmaan lisättäisiin kultatyönoppia samassa suhteessa kun kaiverrustyötä kultasepänlinjalla.

Kultaseppä Pekka Kivipuro

Käsitykseni mukaan on pääsiasiana pidettävä oppilaiden kouluttamista mahdollisimman eteviksi ammattimiehiksi, jotka osaavat tehdä alansa töitä hyvin ja nopeasti voidakseen työllään ansaita leipänsä ja voidakseen viedä ammattinsa kehitystä eteenpäin. Jos päämäärämme olisi esim. kouluttaa kultaseppäalan suunnittelijoita tai kauppiaskultaseppiä on nähdäkseni joka tapauksessa ensin koulutettava oppilaasta kunnon ammattimies jollakin kultasepän ammatin haaroista, jotka nykyisin yleensä määritellään kultasepän-, hopeasepän- ja kaivertajan erikoisaloiksi, joka viimemainittu vielä jakaantuu useimmiten vielä teräs- ja kiiltokaiverrukseen.

Näin ollen päädymme siihen, että koulutettavistamme on koetettava saada esiin ja kehitettävä niitä ominaisuuksia, jotka etevälle ammattimiehelle ovat välttämättömimmät. Näitä ominaisuuksia ovat m.m. kyky piirustuksen ja työselostuksen perusteella »nähdä kauha puupölkyn sisällä» toisin sanoen pystyä kuvittelemaan, miltä valmis esine tulee näyttämään; omata muotoiluaistia, makua ja suhteellisuudentajua voidakseen tulkita suunnittelijan tarkoituksen, sillä usein on niin pienistä mitoista kysymys, ettei niitä paraskaan piirtäjä voi paperilla esittää; taito käyttää työkaluja siten, että saa annettua raaka-aineelle haluamansa muodon; kyky tehdä työnsä siististi, jottei se olisi »kotitekoisen» näköinen; taito suunnitella työn kulku siten, että sen suoritus käy mahdollisimman johdonmukaisesti ja nopeasti.

Tämän lisäksi tarvitaan luonnollisesti n.s. yleisiä kansalaishyveitä ja taitoja, mutta niitä opetetaan kaikissa kouluissa joka paikkakunnalla, ettei niitten opetusta tarvitse mielestäni sisällyttää kultaseppäkoulun oppiohjelmaan, koska jokaisella oppilaalla on tilaisuus myöhemmin kehittää ja jatkaa kansakoulussa saamaansa perustietoutta siellä, missä aikanaan ryhtyy ammattiaan viljelemään.

Kaiken tämän vuoksi pitäisin aivan välttämättömänä kultaseppäkoulussa päähuomion kiinnittämisen nimenomaan ammattityön opettamiseen, sillä vain käytännöllinen harjoitus voi hyvän ohjauksen alaisena kehittää edellä luettelemiani ammattihyveitä. Tuskinpa kukaan voisi oppia laulamaan ilman lauluharjoitusta vain musiikkioppia lukemalla! Yhtä vähän voi kultasepäksi oppia lukemalla teoreettisia tietoja ilman riittävää käytännön harjoitusta.

Varhaisessa vaiheessa tapahtuvaa linjajakoa puoltaisin sillä perusteella, että ammattimme on siksi laaja ja vaativa, ettei ole mahdollista lyhyessä ajassa sitä koko laajuudessaan omaksua. Kultaseppäoppilaan kisällinäytettä pitäisin määrätyssä mielessä verrattavana ylioppilastutkintoon, jota yleensä pidetään vasta pohjana, jolle voi myöhemmät opintonsa rakentaa. Samoin katsoisin kultasepän kisällin jo omaavan riittävät perustiedot ja taidon voidakseen ryhtyä itsenäisesti kehittämään ammattitaitoaan edelleen korkeampien päämäärien saavuttamiseksi.

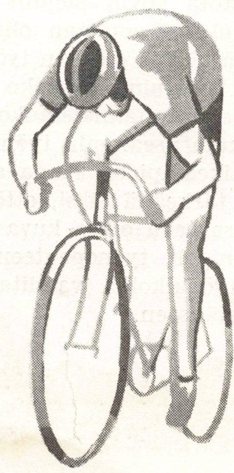
Edellä olevaan viitaten pitäisin laaadittua kultaseppäkoulun ohjelmaehdotusta oikeaan osuneena erikoisesti siinä suhteessa, että siinä on varattu mahdollisimman paljon käytettävissä olevasta ajasta käytännön harjoituksille, silti unohtamatta riittävää teoreettista opetusta. Ja tunnit on saatu riittämään paremmin juuri siksi, että on siirrytty jo toiselta oppivuodelta alkaen linjajakoon.

Varsinaisessa lukujärjestyksen suunnittelussa toivoisin otettavan huomioon sen, ettei harjoitustyöaikoja pirstota kovin pieniin jaksoihin, sillä käsitykseni mukaan oppilaan olisi saatava rauhassa keskittyä käsillä olevaan työhön useamman tunnin ajaksi, mieluimmin koko päiväksi yhtäjaksoisesti (tietysti aamiaistaukoja lukuunottamatta), sillä kuta useammin työn joutuu aloittamaan, sitä vaikeampi on saada sitä luistamaan. Tätä pitäisin tärkeänä siksi, että oppilaan olisi ehdottomasti saatava oikea kuva työhön käytettävään aikaan eli työnopeuteen nähden, jota myöhemmin työpaikoilla vaaditaan kunnollisiin ansioihin päästäkseen.

Kun tark

SVEITSIN

Exa

kuutta tarvitaan...

Eri palloilulajit, yleisurheilu, paini, purjehdus, mootroriurheilu ja hiihto vaativat oman erikoisen ajanmittarinsa. Teollisuuden työntutkimus seuraa yksityisten työvaiheiden kulkua sekunnin osien tarkkuudella. Tänään tarvitaan entistä suurempaa tarkkuutta — tieteellistä tarkkuutta, jossa sekuntien osat ratkaisevat.

Vuodesta 1866 on sveitsiläinen EXCELSIOR PARK erikoistunut sekuntikellojen ja -mittareiden valmistukseen. Niinpä onkin väsymätön tutkimustyö ja yhdeksän vuosikymmenen tuoma rikas kokemus luonut kunnioitettavan sarjan korkealaatuisia tuotteita.

Puoli vuosisataa oikeata aikaa
1904

EXCELSIOR PARK
Rannekronografit

13—14''' ankkurikoneisto, 17 kiveä, Breguet-spiraali, Incabloc iskunsuoja. 45 min. minuuttilaskija tai 30 min. minuuttilaskija ja 12 t. tuntilaskija. Teräskuoret. Myös vesitiiviinä.

EXCELSIOR PARK
Taskukronografit

19''' ankkurikoneisto, 17 kiveä, Breguet-spiraali. 1 ja 2 sekuntiosoitinta. Nikkelikuoret. **Neljä varaosaa sillan alla.**

EXCELSIOR PARK
Sekuntimittarit

18—22''' ankkurikoneisto. Taulujako 1/5 s. 30 min. minuuttilaskija. 1—2 sekuntiosoitinta. **Neljä varaosaa sillan alla.**

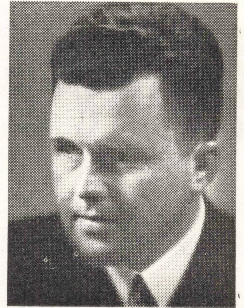
EXCELSIOR PARK
Työntarkkailukellot

18''' ankkurikoneisto. Taulujako 1/5 s. ja 1/100 min. 30 min. minuuttilaskija.

KELLOTEOLLISUUDEN PARHAAT ERIKOISMITTARIT

elsior Park

Jäljitelläkö vai luoda?

Yllä mainitusta aiheesta piti Turun neuvottelupäivillä lainopinkandidaatti Arvi Halinen alustuksen, joka julkaistiin lehtemme n:ossa 3/57. Oheisena julkaisemme toimitusjohtaja, dipl.insinööri Veikko Rouhiaisen käyttämän puheenvuoron alustuksen pohjalta.

On erittäin ilahduttavaa, että tämän kysymyksen alustajana on juridisen koulutuksen saanut henkilö, sillä onhan kysymyksessä ainoa keskustelunaihe näillä neuvottelupäivillä, joka välittömästi liittyy lain laadintaan ja lain tulkintaan. Meillä kaikilla lienee tähän asti mahdollisimman epäselvä käsitys mallisuojasta ja yleensä oikeusturvasta tällä alalla.

Esityksen pohjalta harkittuna tuntuu varsinainen juridinen suoja erittäin heikolta ja mitä tulee esitelmöitsijän mainintaan Keskuskauppakamarin alaiseen Liikekilpailun Valvontakuntaan ja sen antamiin lausuntoihin, epäilen tokkopa niillä on suurtakaan ehkäisevää merkitystä pikkuvalmistajien ja ns. »kellaripajojen» olessa kysymyksessä, sillä heillä on verrattain hatara käsitys jo itse Keskuskauppakamaristakin.

Alustajan esityksen mukaan on laki vilpillisestä kilpailusta lähinnä kysymykseen tuleva ja pyytäisinkin tiedustella alustajalta, onko kertaakaan mitelty voimia leivättömän pöydän ääressä mallisuojasta tai vilpillisestä kilpailusta tai hyvän kauppiastavan vastaisesta menettelystä ja mitkä ovat olleet tulokset? Allekirjoittaneen tietoon ei ole tullut yhtään tämmöistä tapausta.

On valitettavaa, ettei Venäjänmaan keisari katsonut asialliseksi vahvistaa mallisuojalakia tämän vuosisadan alussa, kuuluuhan tämmöinen laki oikein Pariisin sopimukseen ja koska Suomi on myöskin tämän sopimuksen osavaltio, ehdottaisin, että liittomme taholta yritettäisiin ainakin »keittiön» kautta herättää henkiin tämä laki, koskapa Venäjänmaan keisaritkin ovat jo kuolleet.

Itse kysymys jäljitellä vaiko luoda, on hyvin »yksipiippuinen» pinnallisesti tarkastaeltaessa, mutta syventykäämme kuitenkin asiaan hiukan paremmin ja todetkaamme, mitkä vaikeudet meitä odottavat.

Kun Suomen jalometalliteollisuus teollisuutena tämän vuosisadan alussa varsinaisesti lähti ottamaan ensi askeleitaan, tuli varmasti ensimmäisenä kysymykseen mitä ja minkämallisia esineitä tehdään. Ehkä täällä vanhemmat mukana olevat voivat meille kertoa, ketkä olivat ne taiteilijat, jotka loivat sen ajan mallit ja ideat, jotka keksivät muslan, rococoon, chippendalin, norran, nuutin ja tassun? Oliko norra sisäänpäin yleisempi kuin norra ulospäin?

Olen vuosien mittaan selaillut ison pinon Kultakeskuksesta löytyneitä vanhoja ulkolaisia kuvastoja ja todennut, että hämmästyttävän paljon yhdenmukaisuuksia löytyy ulkolaisissa keskenään ja myöskin meikäläisissä ja ulkolaisissa. Eivätköhän mallit silloin syntyneet suunnilleen seuraavaa periaatetta noudattaen: Vähittäiskauppa tietää kertoa tämän ja tämän mallin hyvästä menekistä. Tämä tietoisuus kantautuu naapurimaahan asti ja siellä valmistajan mielenkiinto on herätetty. Jos lisäksi valmistaja toteaa kappaleen muotojen sopivan hyvin hänen työtapoihinsa, on asia selvä. Ehkä joku vähäinen muutos ulkonäköön ja kahden kolmen kuukauden kuluttua tarjotaan tässäkin maassa ostajille tuota muualla hyvin kysyttyä artikkelia. Ostava yleisö ottaa tämän artikkelin hyvin vastaan, sen ajattelevia aivoja ei nyrjäytetä uusilla virtauksilla ja muutaman kuukauden kuluttua toinen valmistaja löytää tämän saman kultakaivoksen.

Jos me emme olisi ostavasta yleisöstä riippuvaisia, vaan voisimme mahtikäskyllä määrätä nyt ostettavaksi tätä ja tätä, poistuisi meiltä myöskin suurelta osalta tämä nyt käsillä oleva probleema.

Asia ei ikävä kyllä ole käytännössä näin, ja me tiedämme kaikki erittäin hyvin, miten jäykästi ostavan yleisön maku meidän alallamme säilyttää vanhoillisuutensa.

Viime vuosina ovat suurimmat valmistajat tehneet kokeiluja uuden tyyppisillä muodoilla ja malleilla, ja voivat varmasti vakuuttaa, että yksinomaan niiden tekemisellä ei eletä. Kun nyt kuitenkin vähitellen uusi suunta valtaa alaa, vetäisinkin nyt käsiteltävässä aiheessa »jäljitellä vaiko luoda» tarkan rajan juuri tähän. Meidän

on nyt selvästi määriteltävä kantamme ja tehtävä se kyllin jyrkästi.

Suomi on viimeksi käydyn sodan jälkeen kohonnut johtavaksi maaksi taideteollisuuden alalla. Ovathan meidän maamme taideteollisuustuotteet esim. lasissa, posliinissa, huonekaluissa ja tekstiileissäkin saavuttaneet kuuluisuutta aina merten takanakin.

Jalometallialalla on pahimpana jarruna eteenpäin mennessä ollut taiteilijakysymys. Jo vähäiset kokeilut viime vuosina ovat kiistattomasti osoittaneet, että jalometallialan taiteilijalta vaaditaan muutakin kuin taiteilijanimi, pitkä tukka ja suttuiset vaatteet. On kysymyksessä metallit, joissa tekniikan ja muodon yhdistäminen on erittäin vaikeaa.

Jotta pääsisimme asiassa eteenpäin ja kehityksen pyörä pyörisi, vaikka hitaastikin, on meidän annettava työrauha taiteilijoille ja valmistajille. Hyvin harvat tässä salissa tietänevät, miten kalliiksi uuden luominen tulee lähdettäessä laskemaan kustannuksia taiteilijasta myyntiin ja mainontaan asti.

Kaiken edelläolevan perusteella vastaisin esitettyyn kysymykseen suunnilleen seuraavasti:

Kun ollaan tekemisissä edellä mainitsemani ns. »vanhan suunnan» kanssa, on jäljittelyä tapahtunut jo siinä määrin, ettei sen kieltäminen merkitse yhtään mitään. Tästä salista ei löydy yhtään valmistajaa, joka ei olisi tähän syntiin langennut. Koska me emme voi siis tässä kohden jäljittelyä kieltää, ehdottaisin kuitenkin pienenä rajoituksena, että mallien haku suunnattaisiin rajojemme ulkopuolelle. Saahan asianomainen samalla tervetulleen matkan ulkomaille, jossa eläminen muutenkin on halvempaa kuin täällä. Kehoittaisin asianomaisia kuitenkin siinä määrin huolellisuuteen, että jäljentäessään esim. ns. Hollannin valuhopeita tai ulkolaisia sormuksia, he kaikessa kiireessä ja innostuksessa muistaisivat poistaa entiset leimat ennen vahamenetelmän toteuttamista.

Sen sijaan jyrkästi kiellettäisiin mallien »lainaaminen» kotimaisilta valmistajilta myöskin tämän vanhan taidesuunnan esineissä, jolloin vältyttäisiin jo esittämästäni kiusallisesta jäljittelystä.

Mitä tulee ns. uuden suunnan malleihin, on taiteilijalle ja valmistajalle ehdottomasti annettava työrauha. Jos ei muuten, niin käyttämällä kaikkia mahdollisia voimakeinoja. Näihin keinoihin liittäisin myöskin tehokkaana lisänä sen, että oma äänenkannattajamme, Kultaseppien Lehti, antaisi palstatilaansa käytettäväksi heti, kun tämmöinen rikkomus on tapahtunut. Luulisin, että silloin häpeä ja kipeä ammattiveljen leivän varastamisesta olisivat kaikkein tehokkain muistutus säädyllisyydestä ja elämän katoavaisuudesta.

Kultaseppämestari Juho Kari †

Vaikean ja pitkäaikaisen taudin murtamana kuoli 22. 5. 1957 kultaseppämestari Juho Kari Oulussa.

Hän oli syntynyt Haukiputaalla 20. 12. 1880. Alkeisopin kultasepänammattiin hän sai kultaseppä Sallisen liikkeessä Torniossa. Edelleen hän työskenteli Suomen Kultaseppä Oy:ssä Turussa, kultaseppä F. Timperin liikkeessä Helsingissä ja eri liikkeissä Ruotsissa vv. 1903—1913.

Kultaseppämestari Kari suoritti kisällintutkinnon v. 1901, tarkastusleimaustutkinnon 1923 ja samana vuotena mestarintutkinnon.

Oman liikkeen perusti hän v. 1924 Rovaniemelle, mistä hän sittemmin v. 1946 siirtyi Ouluun, missä hän toimi kuolemaansa saakka.

Kultaseppämestari Kari tunnettiin innokkaana kalamiehenä. — Teemme kunniaa riveistämme poistuneelle kultaseppäveteraanille.

Jäsenkysymyksiä

Uudeksi jäseneksi on johtokunta hyväksynyt *Haminan Kultaseppä Oy:n* Kotkan sivuliikkeen.

Jäsenkortit on lähetetty kaikille jäsenmaksunsa suorittaneille jäsenillemme. Viittaamme asiassa kiertokirjeemme n:o 3 kohtaan III.

KIITOS.

Kultaseppien Liitolle ja sen jäsenpiiriin kuuluville toiminimille ja yksityishenkilöille sekä Kultaseppäkoululle, jotka ovat ystävällisesti muistaneet minua 60-vuotispäivänäni 7. 5. 1957, esitän lämpimän, sydämellisen kiitokseni. Samoin kohdistan kiitokseni myös Kultaseppien Lehteen, jonka kanssa tehdystä yhteistyöstä minulla on ollut yksinomaan mieluisia muistoja.

Helsingissä, 19. 5. 1957.

Yrjö Laine-Juva.

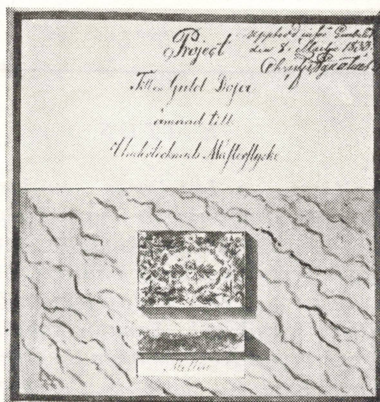
Fil.tri Riitta Pylkkänen:

Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikunta vv. 1805—1886 III.

(Jatkoa numerosta 1/1957)

Mellinin mestarinäyte on nykyään Kansallismuseon kokoelmissa (kuva 9). Mellin on tarkoin seurannut esittämäänsä piirustusta. Kannen koristelu on suoritettu »quatre couleur»-työnä ja kukkiin on käytetty turkooseja.

Nuuskarasia oli ollut tavallinen mestarinäyte jo 1700-luvulla Tukholmassa ja myös Turun ammattikunnalle oli niitä esitetty mestarinäytteenä. Helsingissä taas kisälli Johan Winqvist oli v. 1807 valmistanut nuuskarasian mestarinäytteekseen. Sen sijaan seuraavat korusepiksi mainitut helsinkiläiset mestarit Gustaf Grönholm v. 1823 ja Erik Gardberg v. 1829 tekivät mestarinäytteekseen kultaisen riipusleimasimen, jollaista ei kuitenkaan hyväksytty enää Mellinin mestarinäytteeksi v. 1833. Grönholmin piirustuksessa riipusleimasin (kuva 10) on esitetty kolmelta taholta nähtynä. Punaisella väritetyn karneolin reunaa ja ripustinkaarta koristaa kohopintainen »quatre couleur»-työ. Arvostellessaan Grönholmin mestarinäytettä ammattikunta totesi, että hän oli erityisen taitava »uti Galanterie Professionen». Asiakirjoissa Grönholm mainitaan myöhemmin korutehtailijaksi, »galanterifabrikanten». Pietarissa oppinsa saaneen koruseppä Gardbregin leimasimen piirustus eroaa Grönholmin piirustuksesta pääasiassa siinä, että riipus kuvataan vain kahdelta taholta nähtynä. Ammattikunta piti näytettä taidolla tehtynä ja hyväksyi hakijan mestariksi kulta- ja koruseppänä.

Kuva 8. Helsinkiläisen kultaseppäkisälli Roland Mellin'in ammattikunnalle esittämä piirustus kultaisesta nuuskarasiasta. Oikeassa yläkulmassa on teksti: Esitetty ammattikunnalle 8. 3. 1833. Christian Ignatius.

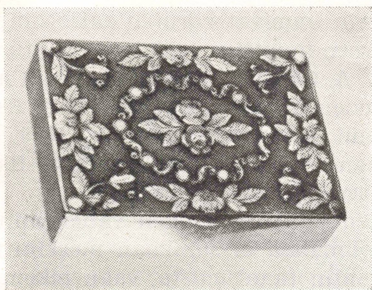
Erik Winberg esitti v. 1841 mestarinäytteeksi ensi kerran rannerenkaan (kuva 11). Tämän jälkeen ovat kaikki Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikuntaan pyrkineet viisi kisälliä esittäneet näytteekseen rannerenkaan. On huomattava, että muoti ja tuotteen kysyntä ovat määränneet mestarinäytteen laadun. 1800-luvun puolimaissa rannerenkaat olivat erittäin suosittuja koruja ja tästä johtui ilmeisesti niiden valitseminen myös mestarinäytteen kohteeksi. Winbergin valmistama rannerengas oli muotoiltu kärmeenmuotoiseksi. Ammattikunta totesi sen hyvin tehdyksi ja hyväksyi Winbergn ammattikunnan jäseneksi.

Carl Viktor Tertulianus Talénin v. 1846 mestarinäytteeksi esittämässä rannerenkaan piirustuksessa liittyy hihnamaiseen renkaaseen kivikoristeinen solkilukko. Ammattikunta totesi kahden määräkuukauden sisällä valmistetun näytteen kaikilta osiltaan hyvin tehdyksi ja hyväksyi sen.

Wilhelm Bergmanin ja Johan Edvard Fagerroosin v. 1855 mestarinäytteeksi esittämät rannerenkaiden piirustukset ovat hävinneet, mutta sen sijaan ammattikunnan oltermannin pojan kisälli Otto Roland Mellinin mestarinäytepiirustus v. 1860 on säilynyt. Piirustuksessa on kuvattu vain rannerenkaan koristesolmu, joka on sommiteltu luonnonmukaisista kukka- ja lehtikiemuroista.

Carl Fridolf Ekholmin v. 1862 ammattikunnalle jättämä piirustus on huolitelluin kaikista rannerengasta esittävistä piirustuksista. Rannerengas on esitetty sekä sivulta että päältäpäin nähtynä. Nauhamaiseen leveään renkaaseen liittyy vihreällä väritetty koristeellinen nauhasolmuke, jonka keskellä on mustalla pohjalla valkoisia kiviä. Kysymyksessä on ilmeisesti emalji- ja kivikoristeinen työ. Ammattitaidollisesti se ylittää helsinkiläisille mestareille aikaisemmin asetetut vaatimukset. Mutta Ekholm saattoikin esittää ammattikunnalle kahden pietarilaisen mestarin antamat todistukset erikoistumisesta sekä kaiverrukseen että emaljointiin. Sitäpaitsi oli keisari antanut jo kaksi vuotta aikaisemmin Ekholmille lupakirjan korutehtaan perustamiseen Helsinkiin. Ekholm oli viimeinen Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikuntaan liittynyt mestari ennen ammattikunnan lakkauttamista.

Korusepistä oli vielä suurempi prosentti kuin hopeasepistä saanut ammattikoulutuksensa Pietarissa. Johan Winqvist oli ainoa Turussa oppinsa saanut mestari. Mellin vanhempi ja Talén olivat

Kuva 9. Kultaseppämestari Mellinin mestarinäyte on Kansallismuseon kokoelmissa. Kannen koristelu on suoritettu »quatre couleur»-työnä. Kukkiin on käytetty turkooseja.

syntyperältään ruotsinmaalaisia ja saaneet koulutuksensa Tukholmassa. Sen sijaan muut korusepät olivat olleet opissa Pietarissa.

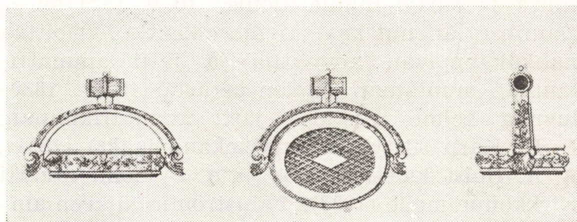
Vaikka mestarinäytteen suorittamisen yhteydessä erotettiin tarkoin varsinaiset hopeasepät kulta- ja korusepistä, niin oli asianomainen kuitenkin mestarina oikeutettu työskentelemään myös toisella alalla. Korusepätkin ovat valmistaneet runsaasti hopeatöitä, koska niillä oli parempi menekki kuin kultasepäntöillä.

Paitsi helsinkiläisiä mestareita on Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikuntaan kuulunut myös Porvoon ja Tammisaaren mestareita ja yksi haminalainen mestari. Kun Helsingin ammattikunta perustettiin liittyivät aikaisemmin Turun ammattikuntaan kuluneet porvoolaiset kulta- ja hopeasepät siihen ja kuuluivat siihen v. 1827 asti, jolloin Porvooseen perustettiin oma ammattikunta. Porvoolaiset mestarit Johan Sellström, Isak Carlstedt, Herman Hindor ja Lars Broman ovat mestareina suorittaneet jäsenmaksunsa Helsingin ammattikunnan arkkuun. Heistä Isak Carlstedt esitti mestarinäytteeksi valmistamansa kermakon Helsingin ammattikunnan tarkastettavaksi 22/2 1813.

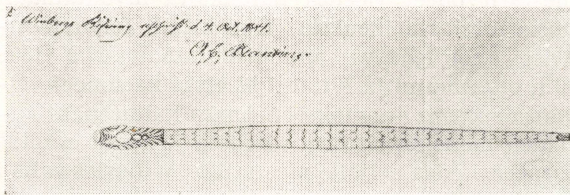
Tammisaaren kulta- ja hopeasepät kuuluivat virallisesti Turun ammattikuntaan, mutta silti jotkut suorittivat mestarinäytteensä Helsingissä. Niinpä ammattikunnan varhaisin säilynyt piirustus on tammisaarelaisen kisällin Johan Mellbergin esittämä 14/4 1810. Kysymyksessä on kannellinen lieriömäinen kermakannu. Kisälli Magnus Eklund Tammisaaresta esitti 31/5 1815 mestarinäytteeksi kermakon ja 10/10 1821 kisälli Carl Fredrik Lagerström esitti mestarinäytteeksi hopeiset kynttilänjalat.

Ammattikunnan piirusten joukossa on säilynyt haminalaisen kisällin Adolf Gustaf Illbergin mestarinäytteeksi esittämän hopeisen kermakon piirustus. Näyte hyväksyttiin ammattikunnan kokouksessa 1/7 1826, jossa se arvosteltiin hyvin tehdyksi, vaikka se poikkesikin hieman esitetystä piirustuksesta. Illberg on maksanut aina jäsenmaksunsa Helsingin ammattikunnalle, samoin hänen leskensä.

Ammattikunnan pöytäkirjoista selviää, etteivät mestarit olleet yleensä halukkaita myöntämään uusia mestarinoikeuksia. Kun kisälli Johan Winqvist anoi pääsyä ammattikuntaan 17/9 1806 niin oltermanni ja kiltaveljet eivät katsoneet voivansa suostua anomukseen, koska kultasepäntuotteiden menekki oli niin vähäistä ja työtä ei ollut tarpeeksi edes neljälle mestarille. Winqvist valitti maistraatille, joka antoi Winqvistille porvarisoikeuden ja kehoitti ammattikuntaa asettamaan hakijalle mestrinnäytteen, kuten sitten myös tapahtui laillisessa järjestyksessä. Vuonna 1813 liittyi peräti kaksi uutta mestaria ammattikuntaan ja seuraavina vuosina mestarien lukumäärä kasvoi niin, että v. 1823 ammattikuntaan kuului jo 8 mestaria. Ilmeisesti lukumäärä oli suurehko, koska ammattikunnan pöytäkirjoissa esiintyy jälleen mestariksipääsyanomusten käsittelyn yhteydessä valituksia työn puutteesta. Kun kisälli C. P. Berg anoi pääsyä ammattikuntaan v. 1825 vetosivat oltermanni ja kiltaveljet siihen, että kaupungissa työskenteli jo kahdeksan mestaria ja että useimmat heistä kärsivät työnpuutetta. Ammattikuntaan ennestään kuuluvien mestarien toimeentulon vaikeuteen vedoten evättiin kisälli Bergin anomus. Berg valitti maistraatille. Maistraatti totesi, ettei ammattikunnalla ollut oikeutta tällä perusteella rajoittaa ammattikuntaan pääsyä ja määräsi, että ammattikunnan oli sallittava Bergin esittää mestarinäytteensä. Kun asiaa käsiteltiin uudelleen ammattikunnassa todettiin, ettei Bergin yksityiselämä ollut nuhteeton ja ettei hän ollut esittänyt täydellistä selvitystä kisällinpalveluksestaan. Näin anomus hyljättiin toistamiseen. Verukkeet eivät kuitenkaan auttaneet, vaan maistraatti määräsi uudelleen, että ammattikunnan oli suotava Bergille tilaisuus mestarinäytteen tekoon. Ammatikunnan piirustuskokoelmassa onkin Bergin mestarinäytteen piirustus, joka esittää harvinaisen tökerösti piirrettyä kahvikannua. Piirustus ei todista suuria Bergin ammattitaidosta. Näyte hyljättiin eikä Bergin keisarille osoittama valitus johtanut liioin toivottuun tulokseen. Bergin myöhemmistä vaiheista tiedetään, että hän jatkoi työskentelyä kisällinä useiden helsinkiläisten mestarien luona ja anoi vuonna 1841 kultasepänoikeuksia Tampereella esittäen mestarinäytteekseen leipäkorin piirustuksen, joka

Kuva 10. Gustaf Grönholmin riipusleimasin oli erittäin taitavasti tehty. Yllä riipusleimasin esitettynä kolmelta taholta nähtynä.

Kuva 11. Erik Windbergin sommittelema rannerengas oli ensimmäinen laatuaan mestarinäytteenä.

on säilynyt Hämeenlinnan kultaseppien mestarinäytepiirustusten sarjassa.

Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikuntaan on sen 60-vuotisena toimikautena kuulunut kaikkiaan 26 helsinkiläistä mestaria. Ammattikunta on ollut laajimmillaan 1820-luvun lopulla ja 1830-luvun alussa. Vuonna 1834 yksitoista mestaria maksoi jäsenmaksunsa ammattikunnan kassaan. Mutta ilmeisesti toistuneilla valituksilla toimeentulon vaikeudesta on ollut perää, koska samoihin aikoihin moni mestari lopetti toimintansa ja siirtyi muille aloille. Jo v. 1823 oli A. Dannberg anonut kaupungilta oikeutta harjoittaa nahkakauppiaan ammattia ja jätti ammattikunnan muutaman vuoden perästä (1826). 1830-luvulla kolme mestaria jätti ammattikunnan. P. K. Karp siirtyi elintarvikekauppiaaksi (1831), A. A. Holst lopetti (1836) ja A. Sjöholm muutti Kirkkonummelle (1838). Fahlströmin jälkeen ammattikunnan oltermannina toiminut G. Grönholm muutti Elimäelle v. 1847 ja E. Öhman Pietariin v. 1849. 1850-luvulla jälleen kolme mestaria lopetti: E. Gardlerg (1854) ja G. A. Wickman (1856), joka rupesi kapakoitsijaksi. E. Winberg ilmoitti lopettamisensa syyksi sen, että hänet oli pantu verolle neljästä veroäyristä, vaikka hän ei ollut pitkään aikaan harjoittanut ammattiaan (1858). Vuonna 1859 Winberg mainittiin hammaslääkäriksi. Talén lopetti v. 1861. Selityksen näihin moniin ammatin lopettamisiin saamme ehkä Bergmanin v. 1865 esittämästä perustelusta. Bergman ilmoitti nimittäin lopettavansa, koska ammatti ei kannattanut ilman pääomaa. Ammattikunnan lopettaessa toimintansa kuului siihen enää kuusi mestaria.

Ilmeistä on, että 1800-luvun puolimaissa kulta- ja hopeasepänammatti osoittautui kannattavimmaksi mestareille, jotka pääomansa turvin pystyivät koneellistamaan tuotantoaan ja ylläpitämään suurta työhuonetta. Oireellista on, että ammattikunnan tilikirjaan ilmestyi v. 1839 titteli tehtailija, jolla nimityksellä mainitaan ammattikunnan silloinen oltermanni »fabrikören» Lindroos sekä kiltaveljet »fabrikanten» Erik Gardberg ja Roland Mellin, kun taas muita mestareita nimitetään tittelillä »Guld- och silfverarbetare». Aikaisemmin oli kaikkia nimitetty vain mestareiksi. Kiusallisia kilpailijoita olivat lisäksi ammattikunnan ulkopuolella maistraatin antaman luvan turvin toimivat korutehtaat. Niinpä Turun palon jälkeen muutti v. 1828 tunnettu turkulainen mestari C. A. Carlborg Helsinkiin ja sai maistraatilta oikeuden myydä korutöitä. C. F. Ekholm oli taas saanut maistraatilta jo v. 1859 oikeuden korutehtaan perustamiseen, vaikka hän vasta v. 1862 liittyi ammattikuntaan.

Mestarien ja työhuoneiden väheneminen 1800-luvun puolimaissa ei suinkaan merkinnyt kultasepänammatin taantumista, vaan pikemmin laajenemista suurtuotannoksi konetyön avulla.

Ammattikunnan oltermannina on toiminut kaikkiaan viisi mestaria. Ammattikunnan perustajiin ja ilmeisesti myös sen tarmokkaimpiin aikaansaajiin kuuluva Morten Fahlström johti ammattikuntaa 24 vuotta aina siihen asti kunnes hän kokouksessa 13/7 1829 esitti toivomuksensa erota ja hänen jälkeensä valittiin oltermanniksi Gustaf Grönholm. Vuonna 1837 häntä seurasi oltermannina Gustaf Lindroos, joka kuitenkin kuoli jo kahden vuoden kuluttua. Hänen seuraajansa Erik Gardberg hoiti oltermannin tehtäviä samoin vain kaksi vuotta. Hänen seuraajakseen v. 1842 oltermanniksi valittu Roland Mellin hoiti tätä luottamustehtävää 24 vuotta eli aina ammattikunnan lopettamiseen asti.

Oltermanni on ollut vastuussa ammattikunnan rahavarojen hoidosta. Oltermannin vaihtuessa pidettiin tavallisesti kassantarkastus ja tehtiin tilinpäätös.

Kassakirjaan merkittiin tarkoin ammattikunnan menot ja tulot. Tulolähteenä olivat mestarien vuotuiset jäsenmaksut, maksut oppipoikien sisään- ja uloskirjoittamisesta, kisällinpaperien saannista, mestariksipyrkimiseen liittyvien ammattikunnan kokousten kokoonkutsumismaksut sekä melko korkeat maksut mestarikirjan lunastamisesta. Kaikkien maksujen suuruus oli tarkoin määritelty. Mestarikirjan lunastamisen yhteydessä monet suorittivat lisäksi ylimääräisen vapaaehtoisen maksun ammattikunnan köyhäinkassaan.

Ammattikunnan tileissä on kaksi saraketta, joista toinen on varsinainen ammattikunta-arkun tili ja toinen ns. köyhäintili, josta maksettiin avustusta puutteessa oleville ammattikunnan jäsenille ja heidän omaisilleen.

Tileissä tuloerät toistuvat vuodesta vuoteen hyvin samanlaisina. Tilille on merkitty säädetyt maksut. Monerät ovat vaihtelevampia. Niinpä v. 1833 hankittiin ammattikunnan varoilla »Krets Qvarn»-niminen kone retortteineen ja elohopeineen. Konetta käytettiin verstaan kuona-ainekseen sekottuneen kullan ja hopean erotteluun ja puhdistamiseen. Ammattikunnan jäsenillä oli oikeus vuokrata »kretsiä» korkeintaan kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan säädettyä kuukausimaksua vastaan. »Kretsiä» käytettiin ahkerasti, sillä kassakirjassa on vuosittain merkintöjä maksetuista vuokrista.

Tilit osoittavat, että vielä 1865 hankittiin ammattikunnalle uusi kassa-arkku.

Kun ammattikunnan kassaan oli vähitellen kertynyt varoja, alettiin sieltä myöntää mestareille ja toisinaan myös ulkopuolisille henkilöille korollisia lainoja. Lainojen korot ilmestyvät 1830-luvulla uutena tulolähteenä tileihin.

Ammattikunnan viimeisessä virallisessa kokouksessa 5/10 1866 toimitettiin kassantarkastus. Senkin jälkeen on tilejä edelleen pidetty, sillä viimeinen tilipäiväys on suoritettu 4/5 1869, jolloin varat nousivat 4.973 ruplaan ja 65 kopekkaan.

Ammattikunnan köyhäinkassasta on silloin tällöin maksettu avustusta, sillä ammattikunnan tehtäviin kuului hätääkärsivien ammattikunnan jäsenien sekä leskien ja orpojen avustaminen. Vuonna 1818 (27/10) maksettiin ammattikunnan köyhäinkassasta 5 ruplaa hautausapua kisälli Dahlmanin hautaamiseksi. 31/1 on tileissä merkintä siitä, että oli maksettu 5 ruplan avustus kultaseppä Holtzille. Mestari David Gröndahlin leski pyysi v. 1849 ammattikunnalta vuotuista avustusta. Hänelle päätettiin antaa sillä kertaa 5 ruplaa. Vain harvoin ovat mestarit joutuneet suoranaiseen puutteeseen. Vuonna 1844 annettiin kuitenkin mestari F. Strömstenille köyhäinapua 5 ruplaa ja 1860 myönnettiin tämän vaikeissa oloissa eläneen mestarin hautajaiskulujen peittämiseen 25 hopearuplaa. Vuonna 1864 annettiin niinikään hautajaisapua kultaseppä Wickman-vainajan kuolinpesälle 25 ruplaa. Vielä 1868 (24/12) on maksettu köyhäinapuna 40 ruplaa kultaseppä Grönholmille.

Ammattikunta toimi myös ammattioikeutena, joka käsitteli ammattikunnan keskeisiä järjestyshäiriöitä, kuten mestarien, kisällien ja oppipoikien välisiä erimielisyyksiä. Näitä asioita joutui Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikunta kuitenkin käsittelemään melko harvoin.

Mestari Winqvist pyysi 25/5 1810 ammattikuntaa koolle, koska hänen oppipoikansa Gustaf Lindqvist oli jättänyt työnsä ja aikonut karata merille. Lindqvist katui kuitenkin ja otettiin takaisin työhön pelkällä varoituksella, vaikka ammattioikeudessa keskusteltiin hänen rankaisemisestaan oppiajan pidentämisellä puoleksi vuodeksi yli sovitun määräajan.

Epäsäännöllinen elämä saattoi johtaa siihen, että oppipoika tai kisälli pyyhittiin pois ammattikunnan kirjoista. Jos näin oli käynyt ei ollut juuri toivoa päästä takaisin työhön, kuten ilmeni 8/6 1811 erään mestarin pyytäessä, että hän saisi ottaa uudestaan työhön erään kirjoista poistetun kisällin. Tämä evättiin ehdottomasti.

Joskus vedottiin ammattioikeuteen palkkausta koskevissa erimielisyyksissä. Kisälli Fredrick Forsström oli valittanut sen johdosta (1829 9/2), ettei mestari Karp ollut maksanut hänelle sovittua palkkaa. Asiaa käsiteltäessä ilmeni, että kisälli oli saanut palkkansa valmistuneiden kappaletöiden perusteella. Todettaessa, että hän oli viettänyt jossakin määrin epäsäännöllistä elämää ja ollut työstä poissa juopottelun vuoksi, ammattioikeus tuomitsi kisällin valituksen aiheettomaksi.

Vuonna 1861 (21/9) oli ammattioikeudessa esillä samantapainen juttu. Kisälli Gustaf Hellgren valitti, ettei mestari Wilhelm Bergman ollut maksanut hänen palkkaansa ja ettei hän sen vuoksi ollut voinut muuttaa paikkakunnalta kuten oli aikonut. Mestari Bergman puolestaan väitti, että kisälli oli valmistanut kuusi kantasormusta aivan kelvottomasti ja että hän oli tästä syystä pidättänyt osan palkasta. Sormusten tarkastus osoitti mestarin olleen oikeassa ja kanne julistettiin aiheettomaksi.

Ammattikunnan pöytäkirjat kertovat vain virallisten asioiden käsittelystä. Ammattikunta on kuitenkin toiminut myös kulta- ja hopeaseppien seurallisena yhdyssiteenä. Koska asiakirjat vaikenevat tästä puolesta, voimme vain mielessämme kuvitella virallisia kokouksia seurannutta toverillista seurustelua ja rattoisaa yhdessäoloa.

Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikunnan viimeinen virallinen pöytäkirjoihin merkitty istunto pidettiin 5 p:nä lokakuuta 1866. Ammattikunnan kuudesta jäsenestä olivat läsnä oltermanni Mellin, apujäsenet Strömbäck ja Fagerroos sekä mestari Ekholm. Kaupungin edustaja, raatimies Hidström piti pöytäkirjaa, johon on merkitty tavanomaisten vuosimaksujen suorittaminen, yksi ulos- ja sisäänkirjoittaminen sekä ammattikunnan velkasitoumusten tarkastus. Ei ollut vielä mitään keskustelua ammattikunnan mahdollisesta lopettamisesta. Tämän viimeisen kokouksen jälkeen suoritettiin vielä kerran, nimittäin 4. 5. 1869, ammattikunnan tilien tarkastus.

Keskiaikaan palautuva ammattikuntalaitos oli vuosisatojen kuluessa kaavoittunut järjestelmäksi, joka sitoi melko lailla vapaata yritteliäisyyttä. Tästä syystä se ei enää 1800-luvulla vastannut teollistuvan yhteiskunnan tarpeita. Muun Euroopan esimerkkiä seuraten säädettiin Suomessa v. 1868 uusi elinkeinolaki, joka lopetti ammattikuntalaitoksen. Uusi laki merkitsi myös Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikunnan lakkauttamista. Näin päättyi Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikunnan 60-vuotinen toiminta, joka oli noudattanut jo keskiajalla vakiintuneita käsityönharjoittamisen perinteitä. Ammattikunnalla oli ollut tärkeä merkitys yhteisiä ammattietuja valvovana järjestönä, se oli huolehtinut ammattikasvatuksesta ja ammattitaidon tason säilyttämisestä.

LÄHTEITÄ:

Helsingin kulta- ja hopeaseppien ammattikunnan asiakirjat Suomen Kansallismuseossa.

Tyra Borg: Guld- och silversmeder i Finland 1373—1873. Helsingfors 1935.

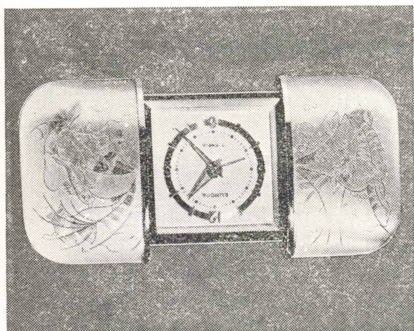
KESÄLLÄ KAIKKI MATKUSTAVAT-
ja matkailijat tarvitsevat matkaherättäjiä

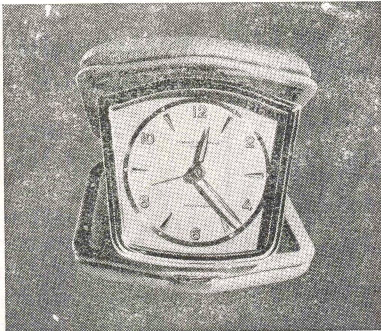

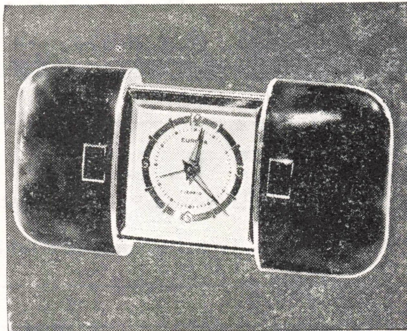
Matkailukauden alkamisaika on myös matkaherätyskellojen ostoaikaa. Eivät junat eivätkä autot jätä sitä, jolla on hyvä matkaherättäjä mukanaan. Hän nauttii matkastaan kaikessa rauhassa ja on varma siitä, että ehtii aina ajoissa. Hyvin suojattu kello ei petä — ja sen kuljettaminen käy niin mukavasti.

Meiltä saatte varastoonne Junghans ja Europa kelloja, jotka ovat vanhaa, tunnattua ja luotettavaa merkkiä, ulkonäöltään nykyaikaisia ja hyvin käteviä. Valitkaa monista erilaisista malleistamme.

Pitäkää varastonne täydellisenä, niin että asiakkaillanne on valinnan varaa. Tarjotkaa ajankohtaista tavaraa — ja asiakkaanne ovat hyvillään muistutuksestanne.

OY SUOMEN KELLOSEPÄT AB

Helsinki — Turku — Tampere

KULTASEPPIEN LEHTI
Helsinki K, Kansakoulukatu 10, puh. 624 923
Kassa puh. 624 129
Vastaava toimittaja K. Kaskimies
Puh. 624 923, kotiin 494 340.

KIITOS.

Suomen Kultaseppien Liiton johtokunnalle, Kultaseppien Naiset r.y:lle sekä kaikille ammattitovere lleni sydämellinen kiitokseni osoitetusta ystävällisyydestä merkkipäivänäni.

Helsingissä 27. 5. 1957

Kyllikki Kallio.

KIITOS.

Kiitämme lämpimästi Suomen Kultaseppien Liiton johtokunnan jäseniä ja kaikkia ammattitovereita, jotka ottivat osaa syvään suruumme kauniin adressin muodossa Juho Karin muistoa kunnioittaen.

Oulussa 31. 5. -57

Hanna Kari, o.s. Niemiaho,
ja lapset.

Kautta maailman ulottuvaa timanttimainontaa

Kansainvälinen timanttiyhtiö »De Beers» on ryhtynyt varsin laajaan timantteja koskevaan ilmoituskampanjaan. Tarkoituksena on, että yli maailman leviävän lukemiston »Valittujen Palojen» joka toisessa numerossa v. 1957 aikana on yhtiön ilmoitus timanteista. Meillä Suomessa on ensimmäinen ilmoitus julkaistu »Valittujen Palojen» joulukuun numerossa, toinen tämän vuoden maaliskuussa. Ilmoitusten suunnittelu on varsin suurella huolella ja tyylikkyydellä suoritettu, joten kannattaa tutustua näihin ilmoituksiin — ehkäpä siinäkin mielessä, että voi oman mainontansa kytkeä tähän yleisluontoiseen ilmoitteluun.

Mainittakoon, että tätä 27 eri laitoksen ja 12 kielellä ilmestyvää lukemistoa luetaan yli 100 eri maassa sen levikkimäärän ollessa näissä maissa yhteensä 19 miljoonaa kuukaudessa. Lukijamäärän arvioidaan nousevan noin 65 miljoonaan.

Pohjoismaiset yhteismarkkinat

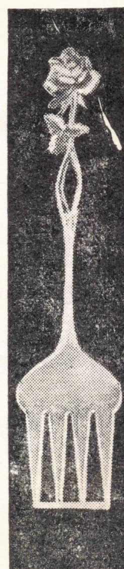
Jatkoa sivulta 9

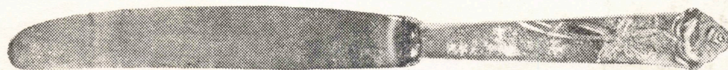
kasta tarkkailua, jotenka suuria valuuttamääriä tullaan viemään maasta.

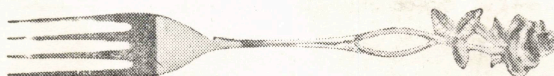
Tähän asti ovat viranomaiset kannanottonaan esittäneet, että pohjoismaisten yhteismarkkinoiden luomisella ei sellaisenaan välttämättä tarvitse olla vaikutusta valtiolle suoritettaviin maksuihin nähden. Talouselämä toivoo kuitenkin, että tässä suhteessa kehitys tulisi viemään tyydyttävämpään ratkaisuun.

Lopuksi ilmoitettiin, että Suomi ei tule liittymään mahdolliseen tulliunioniin, mutta kylläkin vapaakauppa-alueeseen.

Sirolinjainen Auran Ruusu — kaunein kysytyin

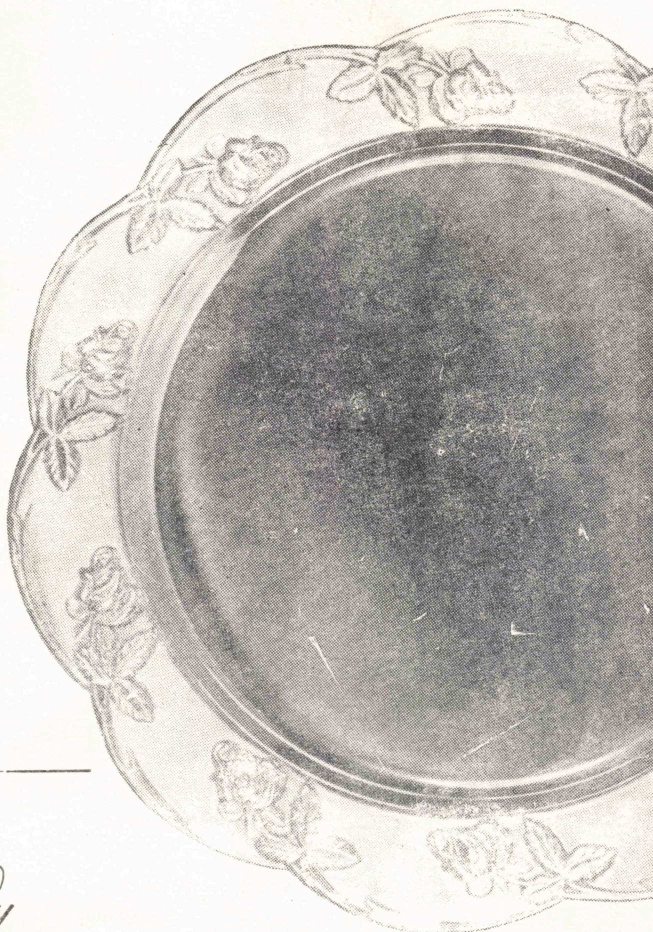

Sarjan uusimmat tulokkaat:

nyt 4 erisuuruista lautasta

15 cm hinta 660:- 18 cm hinta 825:-
21 cm hinta 1065:- ja 24 cm hinta 1440:-
veitsi ja haarukka
sardiinihaarukka

— ja sarja jatkuu edelleen!

Muista, että Auran Ruusut ovat erinomaisia juuri lahjaesineiksi — ne sopivat kaikille, sillä melkein jokaisella on jo ennestään jotain sarjaan kuuluvaa.

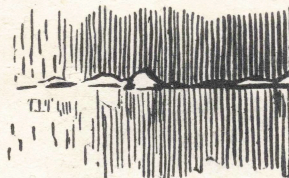
AURAN KOTKA Oy
HELSINKI

Auran Kultaseppä Oy
TURKU

Kokemäki
Kokemäen Kello

Toivotamme asiakkaillemme

ja kaikille lehden lukijoille hyvää ja lämmintä kesää. Jos hopealahja-valikoimastanne puuttuu joitakin esineitä, soitto vain, ja "lentävän vasaran" korkealaatuiset tuotteet ovat tuossa tuokiossa hyllyillänne lahjamyyntiänne lisäämässä.

Lentävä vasara korkean laadun takeena.

Ky.

TURKU PUH. 11 530

TUKKUMYYNTI:

OY SUOMEN KELLOSEPÄT AB

Helsinki Turku Tampere

Helsinki 1957 . K. F. Puromiehen Kirjapaino O.-Y.